

خانواده، نخستین و بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی، نقش محوری در شکل‌گیری شخصیت انسان، اجتماعی‌سازی وی و پیشگیری از بروز انحرافات رفتاری و جرائم دارد. این نهاد، بر پایه‌ی اقتضای ذاتی بشر برای تداوم نسل، ارضای نیازهای روحی، روانی و عاطفی و تحقق آرامش درونی شکل گرفته است. تزلزل در ساختار خانواده یا ضعف در کارکردهای تربیتی و عاطفی آن، سبب افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی و زمینه‌ساز بسیاری از جرائم و آسیب‌های فردی و جمعی می‌شود. هدف پژوهش حاضر، استخراج مؤلفه‌ها و نهادهای تحکیم خانواده از منظر قرآن کریم و تبیین نقش آنها در پیشگیری از جرم و ناهنجاری‌های اجتماعی است. این پژوهش به شیوه‌ی توصیفی - تحلیلی و بر اساس منابع کتابخانه‌ای و تفاسیر معتبر قرآن کریم انجام شده است. نتایج نشان می‌دهد که قرآن کریم با نگرشی جامع و وحیانی، خانواده را بنیان استوار جامعه اسلامی دانسته و راهکارهای گوناگونی برای تشکیل، پایداری و تحکیم آن بیان کرده است. از جمله این راهکارها، تأکید بر ازدواج به عنوان تنها مسیر مشروع برای پاسخ‌گویی به غریزه‌ی انسانی، تشویق به رعایت حقوق متقابل زن و مرد، توصیه به محبت، گذشت، حسن معاشرت و همزیستی مسالمت‌آمیز زوجین، و تعیین وظایف و مسئولیت‌های اخلاقی و حقوقی برای اعضای خانواده است. قرآن کریم اهداف عالی ازدواج را تحقق مودت، رحمت و سکونت قلبی معرفی کرده و برای حفظ این نهاد مقدس در صورت بروز اختلافات زناشویی، مکانیزم داوری میان خانواده‌ها را به عنوان راه‌حلی اصلاحی پیش‌بینی نموده است. همچنین در شرایطی که سازگاری ممکن نباشد، طلاق را تنها به عنوان آخرین راهکار برای جلوگیری از تشدید تنش‌ها و حفظ سلامت روانی و اجتماعی طرفین و فرزندان مجاز دانسته است. بر مبنای آموزه‌های قرآنی، خانواده کانون نخستین تربیت، اخلاق و مسئولیت‌پذیری انسان است و استحکام آن موجب تقویت همبستگی اجتماعی و کاهش گرایش به بزهکاری می‌گردد. بنابراین بازگشت به تعالیم قرآن در حوزه‌ی خانواده و التزام عملی به اصولی چون عدالت، محبت، احترام متقابل و تربیت دینی می‌تواند راهبردی مؤثر برای پیشگیری از جرم، صیانت از ارزش‌های اخلاقی و ایجاد جامعه‌ای متوازن و سالم فراهم سازد.